

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Cur virgines citharædis comparantur? Et vocem, quam audiui sicut
citharædorum citharizantium in citharis suis. Sectio V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

Et Vocem, quam audiui sicut citharædorum citharizantium in citharis suis.

S E C T I O V.

- I. **C**ommemorat Ioannes vocem illam, aquarum multarum, & tonitruum magni fuisse etiam vocem tanquam citharædorum citharizantium in citharis suis. Sciendum est igitur, sanctos esse insignes quosdam supremi principis Dei citharædos: quoniam Deum, Angelos, vniuersamque illam cœlestem curiam suavissimo virtutum suarum concentu demulcent, in suorum corporum, & animorū citharis. Quæ est communis interpretum in hunc locum sententia: idque præterea docet D. Greg. lib. 20. Moral. cap. 31. super illud Iob. 30. *Versa est in luctum cithara mea, & organum meum in vocem flentium.* Quia organum, inquit, per fistulas, cithara per chordas sonat. potest citharæ recta operatio, per organum vero sancta prædicatio designari: per fistulas quippe organi ora prædicantium, per chordas vero citharæ intentionem rectè viuendum non inconuenienter accipimus, quæ dum ad patriam per afflictionem carnis tenditur quasi extenuata chorda in cithara, per inuentum admiracionem sonat: sicutur etenim chorda, ut congruum in cithara cantum reddat: quia sancti viri castigant corpus suum, & seruaturi subiciunt. Hæc ille. Sic etiam D. Hier. exponit illud Esai. c. 16. vbi Propheta ventrem suum citharam appellat, *venter meus ad Moab, quasi cithara sonabit:* hoc est, ut ait Hier. Venter meus, qui instar citharæ musica arte compositus est, ita ut nulla sit chorda, quæ non reddat sonum suum, resonabit luctum agentis pœnitentiam Moab. Hæc sunt, inquit, viscera & interiora prophetæ, de quibus Dauid. *Benedic anima mea Dominum, & omnia interiora mea nomen sanctum eius:* quomodo enim cithara non emittit vocalem sonum, atque compositum, si saltem una chorda supra fuerit, sic spiritalis venter propheta, si una in eo virtutum chorda defuerit, non poterit melos dulcere resonare: Philosophorum quoque sententia est herere sibi virtutes: & Apostoli Iacobi, cui una defuerit huic omnes deesse virtutes. Hæc Hieronymus.
- II. Ex his perspicuū relinquitur, cū sancti omnes citharæ Dei appellentur, multo meliori iure id virginibus tribuendum, atque adeo meritò cum agno apparuisse in monte Sion cum citharis pulcherrimis, hoc est, corporibus suis mundissimis, omnique libidinosa labis expertibus, quibus tanquam citharis Dei laudes continuè personant, in quos ad eodè meritò quadrat illud Ecclesiast. 39. *Obaudire me Domini fructus, & quasi rosa plantata super riuos aquarum fructificat, quasi Libanus odore suauitatis habet: florete flores quasi Lilium, & date odorem, & frondete in gratia, & collaudate canticum, & benedicite Dominum in operibus suis: date nomini eius magnificentiam, & confitemini illi in voce laborum vestrorum, & in canticis laborum, & citharis.* Vbi iure optimò virgines rose conferuntur, quoniam cum candore ruborem habent, siquidem virginitas non solum est propter puritatem candida, sed etiam propter speciem martyrij rubicunda, ut supra dictum est. Liliis etiam & floribus merito comparantur, est enim virginitas & pudicitia, ut Tertullianus appellauit in libro de Pudicitia, flos morum, honor corporum, cui accinit illud, quod scripsit D. Cyprianus li. de disciplina, & habitu virginum, virgines esse florem Ecclesiastici germenis. *Florete flores, hoc est, virgines, quæ interius per sanctum propositum atthorescitis, florete quoque exterius per exemplum, odoremque puræ conscientie, bonæque fame ac nominis afflate, fronde in gratiam, id est, frondes bonorum operum producite. Date nomini eius magnificentiam, hoc est, vestra admirabili sanctitate Dei potentiam prædicare: maxime enim Dei potentiam commendat virginitas, quippe cum eius singulari præsidio, carnis pecculantiam, & effrenatas corrumpat*

Sancti, insignes Dei citharædis.

D. Greg. Iob. 30. 31.

D. Hieron. Esai. 16. 11.

Psal. 102. 1.

Virginum corpora Dei citharæ. Eccl. 39. 17.

Virginitas candida & rubicunda. Tertullian. D. Cyprian. Flos Ecclesiastici germenis.

Commendat Dei potentiam.

corrupte naturæ appetitiones animosè coërceat. Denique, *confitemini illi in citharis;* corporum, scilicet vestrorum, per macerationem carnis assiduam.

Itaque virginum corpora citharis comparantur duplicem ob causam; tum propter concentum, quem efficiunt suavisimum ipsa castitatis pulchritudine: tum etiã propter mortificationem, quæ ad castitatem tuendam requiritur: hæc enim etiã cithara dicitur, ut paulò superius ex D. Greg. diximus. Primo, quia sicut cithara sonat ab inferiori parte, ita per mortificationem inferior animæ pars harmonica redditur. Secundo, quia sicut in cithara omnes chordæ attemperantur, ut concentum efficiant, ita omnia membra, & potentiæ, quæ dissonant, sunt mortificatione attemperandæ, iuxta illud ad Rom. 6. *sicut exhibuistis membra vestra servire iniquitati ad iniquitatem, ita exhibete membra vestra servire iustitiæ in sanctificationem.* Tertio. Ex D. Greg. li. 20. Moral. c. 3. propter prudentiam, quæ in carnis maceratione requiritur: & modum, qui est in mortificationis operibus adhibendus. Pensandum, inquit, est quod corda in cithara si minus tenditur non sonat, si amplius raticum sonat, quia virtus abstinentiæ, aut omnino nulla est, si tantum quisque corpus non edomat, quantum valet: aut valde inordinatæ est, si corpus atterit, plusquam valet. Atque de hac cithara loquitur regius Yates, Pl. 42. cum ait. *Confitebor tibi in cithara Deus Deus meus.* Et Psal. 32. *Exultate iusti in Domino, rectos decet collaudatio: confitemini Domino in cithara, in psalterio decem chordarum psallite illi.* Quò loco est aduertendum post citharam aptè subiungi psalterium decem chordarum: quia cum mortificationis cithara pulsatur, statim etiã sonat psalterium de cachordum, id est, decem mandatorum, quæ tunc optimè seruantur, cum prauarum appetitionum compressio præmittitur, nec enim illa violantur, nisi quia illæ minimè inhibentur.

Atque hæc quam hæcenus tradidimus de nostris centum quadraginta quatuor millibus citharædis, eorùmque citharis expositio, communis est. Verùm paulò aliter easdem citharas accipit Rupert. referens illas non ad virgines tantum, sed vniuersè ad iustos, & fideles: *Cithara, inquit, sunt pectora fidelium, in quibus per fidem musica cælestis inhabitat, ubi corda sunt extenta præceptorum, de quibus dicitur Pl. 32. Confitemini Domino in cithara, in psalterio decem chordarum, psallite illi. Decem quippe legum præcepta sunt: hæc obseruare est cantare primum in cithara: deinde in psalterio clavis sonante, id est, primum in timore, deinde in perfecta charitate.* In qua Ruperti expositione obseruat elegantè fidei similitudinem, quæ nimirum citharæ comparatur: & quoniã sola fides ad salutem non sufficit, extendi ea debent chordæ præceptorum, ut perfecta harmonia, & concentus efficiatur. Obiter hic obserua Clementè Alex. lib. 2. Pædagogici c. 4. per psalterium deca chordum Christum intelligere; quòd nomen Iesus incipiat à litera I. quæ apud Græcos decem significat, *Confitemini, inquit, Domino in cithara, in psalterio deca chorda psallite ei. Nunquid deca chorda psalterium verbum Iesum significat, qui manifestatur elemento decadis?* Postremò Richardus de S. Viçt. annotauit non tantum dictum esse de illis centum quadraginta quatuor millibus, quod citharizarent in citharis, sed additum esse suū, id est non alienis, quia videlicet vnusquisque suis ipsius operibus salutem adipiscitur, iuxta illud ad Gal. 6. *Opus suum vnusquisque probet, & sic in semetipso tantum gloriam habebit, & non in altero.*

Quod verd atinet ad canticum, quod huiusmodi citharædi, id est, virgines concinunt, duo de illo dicuntur à Ioanne: vnum est esse quasi canticum nouum: alterum eiusmodi canticū neminè potuisse dicere, nisi illa centum quadraginta quatuor millia, id est, solas virgines. Vbi aduerte, pro eo, quod nos habemus, dicere, haberi Græcè *καθὲρ* hoc est, *discere*, facile autè fuit in Latinis codicibus, ut *discere* in *dicere* corrüperetur. Est igitur sensus, canticum, id est, laudem, quæ virgines

III.

Corporis membra, & potentia mortificatione attemperanda Rom. 6. 19.

D. Greg.

Mortificationis operibus modus adhibendus. Psal. 42. 12. Psal. 32. 12.

III.

Rupert.

Psal 32. 2. Cantant in cithara qui Dei præcepta seruant.

Fides sola non sufficit ad salutem. Clem. Alex.

Rich. Viçt. Operibus agentis nemo adipiscitur salutem. Ad Gal. 6. 4.

V.

Virginitas
rara.

Semel amissa
recuperatio
potest.

Quanta sit
eius præstan-
tia.

D. Greg.

Deo propter integritatis donum exhibebant, quasi novum in cælo auditū fuisse propter virginitatis raritatem: rarissimum enim visum est tantam virginum multitudinem repertam in terris fuisse. In eo autem, quod nemo poterat discere eiusmodi canticum, nisi illa centum quadraginta quatuor millia, significatur laudem de integritatis dono conservato nulli beatorum, præterquam virginibus posse convenire: cum virginitas semel amissa recuperari amplius non possit: Et quoniam illa verba, *nemo poterat discere*, indicant aliquem conatum adhiberi à beatis ad descendum eiusmodi canticum; sed propter canticum difficultatem, tum altitudinem non posse, quantumcunque voce contendant illud addiscere, sanè significatur eximia virginitatis præstantia, quippe quæ beati omnes, si fieri posset, habere cuperent, hoc enim est conari ad canticum addiscendum. Itaque tam insignes citharædi sunt virgines, ac tam canoras, sublimésque voces habet, talémque concentum, & harmoniam efficiunt: ut vel ipsi supremi spiritus nequeant, cum illis neque devocis præstantia, neque de concentu musicæ, neque de citharizandi arte contendere. Illustravit hunc locum D. Greg. tertia parte Curæ Pastoralis admonitione 29. *quoniam & ipse quoque legit dicere, non discere. Quodnam canticum, inquit, cantant, quod nemo potest dicere nisi illa centum quadraginta quatuor millia? singulariter quippe canticum Agno cantare est eum eo in perpetuum præ cunctis fidelibus de incorruptione carnis gaudere: quod tamè ceteri electi canticum audire possunt. Licet dicere nequeant, quia per charitatem quidè in illorum celsitudine latè sunt, quantum ad eorum præmia non assurgat. Hæc ille.*

Cur virgines dicantur empti de terra primitiæ Deo, & Agno?

Hi empti sunt ex hominibus primitiæ Deo, & Agno.

SECTIO VI.

2. Cor. 6. 20.
Virgines pe-
culiari nomi-
ne à Christo
empti.

Paulus.

Terstoll.

D. Ambros.
Virgines ele-
cti præ primi-
tiæ.

I. **D**Ocet Ioannes illa centum quadraginta quatuor millia virginum emptas fuisse de terra, pretioso scilicet Agni sanguine. Sed quid est, quod cum omnes electi empti sint sanguine Agni iuxta illud 1. ad Cor. 6. *Empti enim estis pretio magno*: virgines peculiari ratione empti de terra commemorantur? Sanè crediderim propter summam virginitatis excellentiã dici virgines peculiari nomine emptas à Christo, quasi Christus peculiari quodam modo optimè collocatum pretium sui sanguinis in virginibus tanquam gemmis pretiosissimis emendis arbitretur. Unde merito exclamat hoc loco Pannonius: *O donum admirabile, o meritum fragili vita excellentissimū, cuius tam præclara est commendatio. Sic nempe empti, segregatique sunt de terra virgines, ut præcipuum sortirentur premium, & magis Angelis, quam hominibus aquarentur, Deo in primis accepti.* Nec verò hic locum habet, quod scribit Tertullianus in libr. de habitu muliebri, abundantiam contumeliosam esse in se ipsam, eo quod multitudo mercium, quantumcunque pretiosæ sint, eandem pretium, ac valorem minuit: non inquam, hic locum habet. Quamvis enim tam multi virgines apparuerint, videlicet centum quadraginta quatuor millia, nihil propterea de alicuius eorum pretio detractum est, sed unusquisque ut gemma pretiosissima emptus est pretio magno à negotiatore cælesti. Præterea cum Ioan. ait, *Hi empti sunt ex hominibus*, lætabundus, imò & quasi iactabundus loquitur, lætat utque tam pretiosas virginum gemmas è terra emptas fuisse, & quodammodo Angelis sanctè insultans, simulque uniuerso hominum generi gratulans, atque præ gaudio gestiens, ac triumphans ait: *Hi empti sunt de terra: & paulò inferius:*

Sed cur primitiæ dicuntur? D. Amb. ad paucitatem refert, quamvis locum generatim de electis intelligat. Per primitias, inquit, fructum electi designantur: nam sicut